

เอกสารประกอบการฝึกอบรมบุคลากรครู
เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียน
ในศตวรรษที่ 21

ชุดที่ 5 บทบาทครูในการจัดการ
เรียนรู้ผู้เรียน ให้เกิดทักษะใน
ศตวรรษที่ 21

โรงเรียนบ้านปราสาท อำเภอห้วยทับทัน

สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

การฝึกอบรมพัฒนาครูและบุคลากร ทางการศึกษา

1. เอกสารชุดนี้ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการนิเทศด้านวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา
เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีทั้งหมด 8 ชุด ดังนี้

- ชุดที่ 1 หลักการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21
 - ชุดที่ 2 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21
 - ชุดที่ 3 เทคนิคการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21
 - ชุดที่ 4 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
 - ชุดที่ 5 บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21
 - ชุดที่ 6 วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21
 - ชุดที่ 7 การออกแบบการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนให้เกิดทักษะ
ในศตวรรษที่ 21
 - ชุดที่ 8 การวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21
- ผู้ศึกษาควรศึกษาตามลำดับตั้งแต่ชุดที่ 1 ถึง ชุดที่ 8

2. เอกสารชุดนี้ประกอบด้วย

- 2.1 คำแนะนำในการใช้เอกสารประกอบการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร
- 2.2 จุดประสงค์การศึกษาประจำชุด
- 2.3 แบบทดสอบก่อนการศึกษา
- 2.4 บัตรเนื้อหา
- 2.5 บัตรกิจกรรม
- 2.6 บัตรเฉลยกิจกรรม
- 2.7 แบบทดสอบหลังการศึกษา
- 2.8 บัตรเฉลยแบบทดสอบ ก่อน - หลังการศึกษา

จุดประสงค์การศึกษาประจำชุดการ

ฝึกอบรม ชุดที่ 5

เรื่อง บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนให้เกิด
ทักษะในศตวรรษที่ 21

1. มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทครู
ในศตวรรษที่ 21

2. มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทาง
การพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21

3. มีความตระหนักในคุณลักษณะ
ครูไทยในศตวรรษที่ 21

แบบทดสอบก่อนการศึกษา
ชุดที่ 5 บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21

คำชี้แจง ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวและทำเครื่องหมายกากบาท (x) ลงในกระดาษคำตอบ (อยู่ในแบบบันทึกกิจกรรมประจำชุดฝึกอบรม)

1. การจัดการเรียนการสอนที่นักเรียนในศตวรรษที่ 21 กล่าวไว้อย่างสอดคล้องในข้อใด?
 - ก. รัฐธรรมนูญ 2550
 - ข. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
 - ค. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546
 - ง. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547
2. ข้อใดคือคุณลักษณะของครูไทยในศตวรรษที่ 21ที่ต้องเปลี่ยนบทบาทจากเป็นผู้สอน?
 - ก. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก
 - ข. ครูเป็นผู้คอยแนะแนวทาง
 - ค. ครูเป็นผู้ร่วมเรียน/ร่วมศึกษา
 - ง. ถูกทุกข้อ
3. ข้อใดไม่ใช่บทบาทครูในศตวรรษที่ 21 ?
 - ก. ผู้เรียนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
 - ข. ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
 - ค. ผู้สอนมีบทบาทสำคัญของการเรียนรู้
 - ง. ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง
4. ข้อใดคือทักษะที่จำเป็นสำหรับครูไทยในศตวรรษที่ 21ที่สอดคล้องกับแนวคิดที่นักเรียนสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองได้ด้วยประสบการณ์ของตนเอง?
 - ก. Computer
 - ข. Creativity
 - ค. Collaboration
 - ง. Constructionist

5. ข้อใดถูกต้องที่สุด?

ก. การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพและ

9. คุณลักษณะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 ที่สังเคราะห์แล้วมีกี่ด้าน ?

- ก. 5 ด้าน
- ข. 4 ด้าน
- ค. 3 ด้าน
- ง. 2 ด้าน

10. ทักษะที่ครูต้องปฏิบัติและพึงมีตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อการเป็นครูมืออาชีพคือข้อใด?

- ก. ทักษะ 7 C
- ข. ทักษะ 3R 4C
- ค. ทักษะ 3R 7C
- ง. ทักษะ 3R 8C

บัตรเนื้อหา

ชุดที่ 5 บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21

บทบาทและทักษะของครูกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 “ครู” ต้องเปลี่ยนบทบาทเป็น “โค้ช” ด้วย เนื่องจากปัจจุบัน ความรู้มีมาก ครูจะจัดการอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนรู้ให้หมด ผลวิจัยแนะนำว่า ให้สอนเฉพาะที่สำคัญ ๆ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปบูรณาการและต่อยอดได้ ส่วนความรู้ที่ไม่ได้สอน ผู้เรียนรู้ได้เอง สิ่งสำคัญในการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 คือต้องเปลี่ยนวิธีการของการศึกษา คือเปลี่ยนเป้าหมายจาก “ให้ความรู้” ไปสู่ “ให้ทักษะ” เปลี่ยนจาก “ครูเป็นหลัก” เป็น “ผู้เรียนเป็นหลัก” (วิจารณ์ พานิช, 2556) ครูแห่งศตวรรษที่ 21 ไม่ได้เป็นผู้ให้ความรู้แต่ต้องช่วยแก้ไขความรู้อันผิดๆ ของผู้เรียน เนื่องจาก

สังคมเปลี่ยนทำให้ผู้เรียนเปลี่ยน ผู้เรียนสมัยนี้ไม่ได้เรียนความรู้และข้อมูลสำคัญเฉพาะในโรงเรียนอีกต่อไป หรือกล่าวได้ว่าสมัยนี้ผู้เรียนรับความรู้จากโรงเรียน เป็นแหล่งรองไม่ใช่แหล่งหลัก แหล่งหลักคือการรับจากสังคมโดยรอบ โดยเฉพาะจากสื่อมวลชน และอินเทอร์เน็ต ความรู้จากแหล่งต่างๆ นอกโรงเรียนนั้น ผู้เรียนรับมาอย่างถูกต้องบ้าง รับมาแบบเข้าใจผิดบ้าง (วิจารณ์ พานิช, 2556) ในทำนองเดียวกัน ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2540) มีความเชื่อว่า ความรู้เกิดจากการสร้างขึ้นโดยตัวผู้เรียน ครูต้องมีบทบาทในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยการจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์ การคิดของผู้เรียนสอดคล้องกับความจำเป็น ความต้องการ และความเป็นไปได้ในปัจจุบันของพวกเขา การให้การศึกษาจึงต้องคำนึงถึงการคิดของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาความรู้ และโลกของผู้เรียนจะถูกสร้างขึ้น และสร้างใหม่ไปเรื่อย ๆ ตามประสบการณ์ส่วนตัวของเขา ครูต้องใช้การ”เล่นเพื่อรู้” เป็นวิธีการสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน

2. แนวทางการพัฒนาครูไทยใน

ศตวรรษที่ 21

แนวทางการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21

เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะที่เป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่มาช่วยในการเรียนการสอน ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีทักษะด้าน ICT เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ จัดการทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนในรูปแบบดิจิทัล นอกจากนี้ครูควรสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคสมัยใหม่ เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ให้กับนักเรียน

ปัจจุบัน มีแนวทางการดำเนินการพัฒนา ICT เพื่อการศึกษา ดังนี้

การจัดหาระบบคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอนของสถานศึกษา ทั้งคอมพิวเตอร์ประจำห้องปฏิบัติการ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะและคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ ศูนย์ข้อมูล Data Center และสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมเพื่อการศึกษาการพัฒนาโครงข่ายโทรคมนาคมเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบูรณาการโครงข่าย MOENet และ NEdNet ให้เป็นโครงข่ายเดียว โดย

ใช้ชื่อว่า OBEC-NET เพื่อเป็นเครือข่ายเพื่อการศึกษาและวิจัย โดยเชื่อมต่อกับโรงเรียนต่างๆ กับ ศูนย์ข้อมูลของ สพฐ. OBEC Data Centerการพัฒนาเนื้อหาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Digital Contents) เพื่อพัฒนาไปสู่รูปแบบสื่อออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ และรูปแบบ Applications และ e-Book ภายใต้บริบทที่กล่าวมาข้างต้น ประเทศไทยต้องมีการพัฒนาด้านต่างๆ ตามไปด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป การจัดการศึกษาต้องมีการพัฒนาตามไปด้วย ซึ่งมีแนวทางในระดับนโยบายที่ควรส่งเสริมและเปิดมุมมองของการพัฒนาครู เช่นในอดีต การพัฒนาครูยังมีทิศทางที่ไม่ค่อยชัดเจน และไม่ค่อยให้ความสำคัญอย่างจริงจัง ดังนั้น หากจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อเด็กแล้ว ควรจะมีการกำหนดนโยบายเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาครูให้ตรงจุด เพื่อสนองตอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ในปัจจุบัน ควรมีการกำหนดหน่วยงานการพัฒนาครูอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่อย่างชัดเจนไม่ใช่กำหนดอยู่ในอำนาจการพัฒนาครูไว้ที่ส่วนกลางอย่างเดียว ควรมีการกำหนดมาตรฐานอาชีพครู โดยเฉพาะความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู ซึ่งมาตรฐานเหล่านี้สามารถใช้เป็นเกณฑ์วัดความเป็นครูและเป็นเครื่องมือตรวจสอบกลั่นกรองผู้ประกอบการอาชีพครูและผู้ที่จะมาประกอบอาชีพครูได้อย่างชัดเจนและมีคุณภาพควรมีการพัฒนากระบวนการผลิตครูออกสู่ตลาดการศึกษาทั้งหลักสูตร ตามการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมโลกจากปัจจัยของการเรียนรู้ และความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปดังได้กล่าวมาแล้ว จึงทำให้ครูหรืออาจารย์ต้องปรับตัวในการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้ได้ผลผลิต ทั้งในด้านความรู้ที่จะถ่ายทอด และ ผู้เรียนที่มีคุณภาพ โดยมีแนวทางเบื้องต้น ดังนี้

1. ควรมีการถ่ายทอดความรู้ตามแนวคิดของการเรียนรู้สมัยใหม่ ที่ผู้เรียนมีอิสระใน

การรับรู้และสร้างศักยภาพให้ผู้เรียนรู้จักหาความรู้ด้วยตนเอง และขึ้นำการเรียนรู้ในลักษณะของผู้ให้คำปรึกษา (Mentor) และพัฒนาวิธีวิทยาในการสอน ให้เพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ควรมีการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ได้แบบไม่มีขีดจำกัดว่าต้องเรียนเฉพาะในห้องเรียน หรือต้องเรียนจากครูเท่านั้น

ควรสร้างผู้เรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ อย่างมีเหตุผล มีจิตวิสัย ใช้ข้อมูลเพื่อการแก้ปัญหา หรือเพื่อพัฒนา

ควรมีการพัฒนาตนเอง โดยการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รู้จักเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกับผู้อื่น และยึดมั่นในหลักบูรณาการความรู้แบบสหวิทยาการ แต่หากไม่ใช่เพียงตัวครูอย่างเดียว ควรจะเป็นแนวทางที่ทั้งระบบให้ความสำคัญ เพื่อร่วมกันสร้างเยาวชนที่จะเติบโต เป็นกำลังสำคัญ

ครูในยุคศตวรรษ ที่ 21 คือ ครูในยุคโลกาภิวัตน์ จะต้องมีความรู้กว้างไกลในเทคโนโลยีโลกสมัยใหม่เต็มไปด้วย it ครูจะล้าหลังเป็นเต่าสองพันปีไม่ได้ จะต้องพัฒนาแบบก้าวกระโดด จึงจะทันโลกยุคใหม่ นวัตกรรมจึงเป็นเครื่องมือของครูยุคใหม่ ที่จะต้องพัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยี วิชาการ เพื่อนำนวัตกรรมไปพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้นและยังถือได้ว่า ครูเป็นผู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ

บทบาท ของครู ศตวรรษ ที่ 21 คือการช่วยเตรียมให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการปรับตัวเพื่อดำรงชีวิตอยู่อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะที่เป็นไปของสังคม ครูคือผู้ที่ต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้สูงสุดเท่าที่เป็นไปได้หรือกล่าวอีกอย่างว่าต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพของเขา อาจสรุปบทบาทหน้าที่ของครูในยุคใหม่ได้ คือ ต้องสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึงการที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพของเขาโดยสอดคล้องกับความจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมยุค

ใหม่และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะความรู้และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงเร็วและล้ำสมัยเร็วผู้คนในยุคใหม่ต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ตลอดเวลา ครูจะต้องฝึกนิสัยให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนความคิดได้ง่าย มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสอนวิธีเรียนมากกว่าสอนเนื้อหา เพราะเนื้อหาในยุคสมัยนี้จะมากเกินกว่าที่จะเรียนรู้ได้อย่างพอเพียง และข้อมูลและเนื้อหาที่เปลี่ยนแปลงเร็วทำให้การจดจำเนื้อหาความรู้เป็นสิ่งที่ใช้ได้และมีประโยชน์น้อย

ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความคิดที่กว้างไกลมีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอน และควรคำนึงถึงวัยของผู้เรียนและความเข้าใจในสื่อที่จะนำมาถ่ายทอด อย่างเช่นสื่อสำหรับเด็กอนุบาลก็ควรจะต้องมีสิ่งที่ดึงดูดความสนใจ เพราะเด็กจะมีสมาธิสั้นก็ควรจะมีการใช้ภาพเคลื่อนไหวหรือการ์ตูนต่างๆ เพื่อให้เด็กมีไหวพริบปฏิภาณที่ดี สำหรับเด็กประถมก็ควรจะหาสื่อการเรียนการสอนที่ยากมาอีกหน่อย อย่างเช่นเกม และเด็กในวัยนี้สามารถเรียนการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้นได้ และเด็กมัธยมต้นก็ควรจะหาสื่อที่ยากกว่านี้คือการเรียนที่ทันสมัยขึ้นมาอีกหน่อย เพราะเด็กในวัยนี้มีความรู้เรื่องเทคโนโลยีมาก

อาจจะให้เด็กสมัคร E-mail เป็นของตัวเองเพื่อส่งงานให้กับคุณครูผู้สอนส่วนเด็กมัธยมปลายก็ควรจะใช้สื่อ PowerPoint ในการเรียนการสอนดังนั้นครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน เพื่อจะได้นำความรู้มาถ่ายทอดให้กับนักเรียน และใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆที่ทันสมัยมาถ่ายทอดให้กับนักเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนให้มากที่สุด

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในการบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการ

ที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมิน
ผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

3 คุณลักษณะครูไทยในศตวรรษที่ 21

ครูเป็นบุคคลที่สังคมให้ความสำคัญและยกย่อง ครูเป็นบุคคลสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นบุคคลที่ส่งเสริมและสร้างสรรค์การเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพ คุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู ในบันทึกนี้ ใครขอเสนอลักษณะของครูในยุคศตวรรษที่ 21 มาดังนี้

บทบาทของครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทใหม่จากเคยเป็นผู้สอน ผู้ให้ความรู้มาเป็น

1. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก(facilitator)
2. ครูเป็นผู้แนะแนวทาง (guide/coach)
3. ครูเป็นผู้ร่วมเรียน/ผู้ร่วมศึกษา (co-learning/co-investigator)

ลักษณะของครูในยุคศตวรรษที่ 21

ดร.อ่องจิต เมธยะประสาท (2557) กล่าวบรรยายว่า "ครูในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องมีลักษณะ E-Teacher" ดังนี้

1. Experience มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่
 2. Extended มีทักษะการแสวงหาความรู้
 3. Expanded มีความสามารถในการถ่ายทอดหรือขยายความรู้ของตนสู่นักเรียนผ่านสื่อเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 4. Exploration มีความสามารถในการเสาะหาและคัดเลือกเนื้อหาความรู้หรือเนื้อหาที่ทันสมัย เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนผ่านทางสื่อเทคโนโลยี
 5. Evaluation เป็นนักประเมินที่ดี มีความบริสุทธิ์และยุติธรรม และสามารถใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีในการประเมินผล
 6. End-User เป็นผู้ที่ใช้เทคโนโลยี (user) อย่างคุ้มค่า และใช้อย่างหลากหลาย
 7. Enabler สามารถใช้เทคโนโลยีสร้างบทเรียน
 8. Engagement ต้องร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันผ่านสื่อเทคโนโลยีจนพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือ เช่น เกิดชุมชนครูบน web
 ๙. Efficient and Effective สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- ทั้งในฐานะที่เป็นผู้ผลิตความรู้ ผู้กระจายความรู้ และผู้ใช้ความรู้

รศ.ดร.ธนอมพร เลาหงษ์แสง ได้เสนอทักษะที่จำเป็นสำหรับครูไทยในอนาคต (C-Teacher)

ไว้ 8 ประการคือ

1. Content ครูต้องมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี หากไม่แม่นในเรื่องที่สอนหรือถ่ายทอดแล้ว ก็ยากที่นักเรียนจะมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา นั้น ๆ
 2. Computer (ICT) Integration ครูต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีจะช่วยกระตุ้นความสนใจให้กับนักเรียน และหากออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยส่งเสริมความรู้และทักษะที่ต้องการได้เป็นอย่างดี
 3. Constructionist ครูผู้สอนต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองได้จากภายในตัวของผู้เรียนเอง โดยเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่ภายในเข้ากับการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งครูสามารถนำแนวคิดนี้ไปพัฒนาวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้และทักษะที่ต้องการได้
 4. Connectivity ครูต้องสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้เรียนกับครู ครูภายในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา และสถานศึกษากับชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียน
 5. Collaboration ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือกันระหว่างนักเรียนกับครู และนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะที่สำคัญอื่น ๆ
 6. Communication ครูต้องมีทักษะการสื่อสาร ทั้งการบรรยาย การยกตัวอย่าง การเลือกใช้สื่อ การนำเสนอสื่อ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม
 7. Creativity ในยุคสมัยนี้ครูต้องออกแบบสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรงเพียงอย่างเดียว
 8. Caring ครูต้องมีจิตใจต่อนักเรียน ต้องแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยอย่างจริงใจต่อนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนเกิดความเชื่อใจ ส่งผลให้เกิดสภาพการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย ซึ่งเป็นสภาพที่นักเรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด
- ประธานกรรมการคุรุสภา กล่าวว่า คุณลักษณะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 จึงประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 7 ประการ คือ
1. สร้างและบูรณาการความรู้ได้
 2. มีความคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์
 3. มีวิสัยทัศน์และตักมคติทางความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน
 4. ครูต้องรู้และเข้าใจเทคโนโลยีใหม่ มีทักษะใหม่ๆ พร้อมทั้งชี้แนะข้อดีข้อเสียให้ผู้เรียนได้
 5. มีทักษะการสอนเด็กให้เติบโตเต็มศักยภาพและสร้างผลงานใหม่ๆ
 6. ต้องเข้มแข็งในจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม และชักชวนให้คนอื่น ๆ ทำเพื่อสังคม
 7. มีบทบาทนำด้านการสอนและวิชาชีพ พัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและในวิชาชีพร่วมกับผู้บริหารมากขึ้น

7 C ซึ่งเป็นทักษะที่ได้จากการวิเคราะห์สิ่งที่ครูต้องปฏิบัติและพึงมีตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นทักษะที่ครูควรได้รับการพัฒนาเพื่อการเป็นครูมืออาชีพ ได้แก่ ทักษะดังนี้

- 1.ทักษะ C 1 : Curriculum development (การพัฒนาหลักสูตร)
- 2.ทักษะ C 2 : Child –centered approach (การเรียนรู้เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง)
- 3.ทักษะ C 3 : Classroom innovation implementation (การนำนวัตกรรมไปใช้)
- 4.ทักษะ C 4 : Classroom authentic assessment (การประเมินสภาพจริง)
- 5.ทักษะ C 5 : Classroom action research (การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน)
- 6.ทักษะ C 6 : Classroom management (การจัดการชั้นเรียน)
- 7.ทักษะ C 7 : Character enhancement (การเสริมสร้างลักษณะ)

สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัตร (2557) ได้สังเคราะห์คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่าแบ่งออก เป็น 3 ด้าน คือ **ด้านที่ 1 ด้านความรู้ความสามารถในสาขาวิชา** ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะย่อย ได้แก่ 1) มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา 2) มีเทคนิควิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย 3) มีทักษะการคำนวณ 4) มีความสามารถในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย 5) รู้จักและเข้าใจผู้เรียน 6) มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนการสอน กิจกรรม และการประเมินผลที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างผู้เรียน **ด้านที่ 2 ด้านการปฏิบัติตนและเห็นคุณค่าวิชาชีพครู** ประกอบด้วย 7 ลักษณะย่อยคือ 1) เป็นผู้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ 2) มีสัมพันธที่ดีระหว่างบุคคลทำงานเป็นทีมได้ 3) เป็นผู้มีความคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ 4) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ 5) รักและศรัทธาในวิชาชีพครู 6) เป็นผู้มีความผู้นำทางวิชาการ 7) ปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานและ**ด้านที่ 3 ด้านสังคมพหุวัฒนธรรม** ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะย่อย ได้แก่ 1) มีความสามารถในการใช้ภาษา/การสื่อสาร 2) เป็นผู้เลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม 3) เป็นผู้รอบรู้ เท้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทันสมัยทันเหตุการณ์ 4) มีความคิดเห็นและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 5) มีความสามารถในการบริหารจัดการ

บัตรกิจกรรม

ชุดที่ 5 บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21

คำชี้แจง ให้เติมคำหรือข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้อง และสัมพันธ์กัน (ทำลงในแบบบันทึกกิจกรรมประจำชุดฝึกอบรมที่แจกให้)

1. เหตุใดการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จึงเน้นผู้เรียนเป็นหลัก

.....

.....

.....

.....

โดย ..นางสาวพัสดุ

เจริญศิริ

บัตรเฉลย

ชุดที่ 5 บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21

คำชี้แจง ให้เติมคำหรือข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้อง และสัมพันธ์กัน

1. เหตุใดการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จึงเน้นผู้เรียนเป็นหลัก

แนวคำตอบ เพราะการจัดการศึกษามีเป้าหมายที่สำคัญที่สุด คือ การจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาสูงสุด ตามกำลังและศักยภาพของแต่ละคน

2. จงสรุปหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นหลักในศตวรรษที่ 21

แนวคำตอบ ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งด้านความต้องการความสนใจ ความถนัด ความสามารถ และสติปัญญา จึงควรมีการจัดการที่เหมาะสมในลักษณะที่แตกต่างกันตามเหตุปัจจัยของผู้เรียนแต่ละคน

แบบทดสอบหลังการศึกษา
ชุดที่ 5 บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21

คำชี้แจง ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวและทำเครื่องหมายกากบาท (x) ลงใน
กระดาษคำตอบ (อยู่ในแบบบันทึกกิจกรรมประจำชุดฝึกอบรม)

1. ข้อใดถูกต้องที่สุด?

ก. การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพและเต็มตามศักยภาพ

ข. การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพและเต็มตามศักยภาพ

ค. การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา

4. ข้อใดคือคุณลักษณะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องเปลี่ยนบทบาทจากเป็นผู้สอน?

- ก. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก
- ข. ครูเป็นผู้คอยแนะแนวทาง
- ค. ครูเป็นผู้ร่วมเรียน/ร่วมศึกษา
- ง. ถูกทุกข้อ

5. วิธีการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนวิธีการจัดการศึกษาอย่างไร

- ก. เปลี่ยนจากครูและนักเรียนเป็นหลักร่วมกัน
- ข. เปลี่ยนจากครูเป็นหลักเป็นนักเรียนเป็นหลัก
- ค. เปลี่ยนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นหลัก
- ง. เปลี่ยนโดยนักเรียนเป็นผู้ศึกษาด้วยตนเองอย่างเดียว

6. การจัดการเรียนรู้นักเรียนในศตวรรษที่ 21 กล่าวไว้ได้อย่างสอดคล้องในข้อใด?

- ก. รัฐธรรมนูญ 2550
- ข. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- ค. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546
- ง. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

7. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความหมายตรงกับข้อใด?

- ก. การส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง
- ค. การที่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่
- ข. การเรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง
- ง. ทุกข้อที่กล่าวมา

8. ครูที่มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 มีคุณลักษณะอย่างไร?

- ก. สร้างผู้เรียนให้อ่านมากเรียนน้อย

9. คุณลักษณะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 ที่สังเคราะห์แล้วมีกี่ด้าน

- ก. 5 ด้าน
- ข. 4 ด้าน
- ค. 3 ด้าน
- ง. 2 ด้าน

10. ข้อใดไม่ใช่บทบาทครูในศตวรรษที่ 21 ?

- ก. ผู้เรียนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- ข. ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- ค. ผู้สอนมีบทบาทสำคัญของการเรียนรู้
- ง. ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง

บัตรเฉลยแบบทดสอบก่อน – หลังการศึกษา
ชุดที่ 5 บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21

เฉลยแบบทดสอบก่อนศึกษา	เฉลยแบบทดสอบหลังศึกษา
1. ข	1. ง
2. ง	2. ข
3. ค	3. ง
4. ง	4. ง
5. ง	5. ค
6. ข	6. ข
7. ค	7. ง
8. ง	8. ค
9. ค	9. ก
10. ก	10. ค

บรรณานุกรม

- ครูในศตวรรษที่ 21. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.siga.or.th/#leduworkshop3/c1tow> (วันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2557).
- ธารัง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา, 2542.
- นวลจิตต์ เขาวีรตพงศ์. ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระ บทที่ 5 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการประสานงานโครงการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชนและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2545.
- แนวทางการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B9>(วันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2557).
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. ทักษะ 5 C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- พินสุตา สิริรังศรี.การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ ๒๑. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ" อกิวัฒน์การเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย,(๖-๘ พฤษภาคม ๒๕๕๗)
www.plan.obec.go.th/download/tukmong/presen1.ppt
<http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B9>
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. นวัตกรรมตามแนวคิดแบบ Backward Design. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน, 2551.
- ยุทธการเปลี่ยน 'ครูเฉย' สู่ครูยุคศตวรรษที่ 21. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://seminar.qlf.or.th/Seminar/Topic/29> (วันที่สืบค้น12 สิงหาคม 2557).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : พรักหวานกราฟฟิค, 2547.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. พระนครศรีอยุธยา, 2552.